

رد پای تورم و بیکاری در تنش‌های اجتماعی

اسمش را رعایت نکردن حقوق دیگران بگذاریم یا راهی برای تخلیه روانی فشارهای وارده، کارشناسان می‌گویند ...

سلامت نیوز : اسمش را رعایت نکردن حقوق دیگران بگذاریم یا راهی برای تخلیه روانی فشارهای وارده، کارشناسان می‌گویند رد پای تورم، بیکاری و احساس فقر در بسیاری از رفتارهای روزمره ما ایرانی‌ها از جمله نزاع و لجبازی در رانندگی دیده می‌شود. اگرچه عدالت اجتماعی یکی از شعارهایی بود که دولت نهم با تکرار آن بر سر کار آمد اما هنوز بر اساس گزارش‌های رسمی مرکز آمار ایران نرخ بیکاری در سال‌های گذشته بین اعداد 12 و 13 درصد در نوسان است. رخدادی که جامعه‌شناسان آن را عاملی موثر بر رفتارهایی چون نزاع در جامعه می‌دانند.

به گزارش سلامت نیوز به نقل از تهران امروز ، دعوا بر سر تصادفی جزئی باشد یا يك صندلی خالی اتوبوس، آمارهای رسمی نشان می‌دهد در سالی که گذشت، روزانه 1800 نزاع در کشور به ثبت رسیده است. به این میزان نزاع‌هایی که ختم به خیر شده و هرگز به کار طرفین آن به اعاده دعوا کشیده نشده است را نیز اضافه کنید. به گفته دکتر سعید خراطها آسیب‌شناس و پژوهشگر مسائل اجتماعی، بخش عمده‌ای از این نزاع‌ها بدون برنامه‌ریزی قبلی و در پی اختلافات آنی در شهرها رخ می‌دهد. اختلافاتی که از فحاشی آغاز می‌شود و بر اساس نتایج تحقیق این پژوهشگر «از آنجا که مسائلی چون بیکاری و تورم آستانه تحمل افراد را پایین آورده است، افراد فحاشی را بر نمی‌تابند و درگیری به نزاع مبدل می‌شود.»

کاهش آستانه تحمل جامعه

یا به عقب افتادن اجاره خانه فکر می‌کند یا به جهیزیه دختر دم بختش. توی ذهنش از کارفرما به خاطر عدم موافقت با درخواست وام ضروری گله می‌کند و دل‌نگران بیکاری پسرش است. دلش می‌خواهد پلک‌هایش را ببندد و وقتی دوباره چشم باز می‌کند هیچکدام از این مشکلات نباشند. در این حین حتی به نور بالا زدن خودرو پشت سری توجه هم نمی‌کند. راننده عقبی هم سر لج افتاده است و انگار مسابقه‌ای آغاز شده و هر کدام می‌خواهند حداقل در این یکی برنده باشند.

فهیمة منظوری روان‌شناس خانواده و کارشناس مطالعات اجتماعی دادگستری در این باره به تهران امروز می‌گوید: «همه مردم جامعه ساختار شخصیتی یکسانی ندارند تا در مواقعی که از نظر معیشتی و اجتماعی در بحران قرار می‌گیرند و برای هفته بعدشان هم نمی‌توانند تصمیم‌گیری کنند، در يك لحظه تصمیم درست بگیرند و بهترین عکس‌العمل را نشان بدهند. به همین دلیل در سطح شهرها شاهد افزایش چنین رفتارهایی هستیم. چون آستانه تحمل افراد پایین آمده است.» او ادامه می‌دهد: «در حالی که فشارهایی مانند فقر، بیکاری و تورم روی دوش مردم است، این مردم هیچ آموزشی هم ندیده‌اند که در شرایط بحرانی چگونه رفتار کنند.

اصلا ضرورت چنین آموزشی را هم درك نکرده‌اند چون همیشه مشکلات مهم‌تر و جدی‌تری داشته‌اند. چگونه می‌توان از مردمی که دغدغه اجاره خانه و معیشت روزانه دارند انتظار داشت به راحتی برای حل مشکلات روحی ترغیب شوند و به روان‌شناسان مراجعه کنند؟ از طرف دیگر حتی اگر این رغبت هم وجود داشته باشد آنها از عهده هزینه‌های مشاوره بر نمی‌آیند و دولت نیز هیچ تمهیداتی برای بیمه درمانی در این زمینه نیندیشیده و هیچ راه حلی برای مردم ایجاد نکرده‌اند.»

منظوری می‌گوید: «وقتی از مراجعان مان می‌خواهیم که مهارت‌های زندگی را بیاموزند یا پرخاشگری خود در چنین مواقعی را کنترل کنند پاسخ می‌دهند که آنقدر مشکل داریم که وقتی برای این موضوعات فانتزی در زندگی باقی نمی‌ماند!«

نمایی از اماکن عمومی

در مترو زن میانسال دستش را به میله گرفته است تا وقت حرکت قطار تعادلش را حفظ کند. دختر جوان اما به انگشتان زن که دور

میله عمودی حلقه شده تکیه داده است. همین موضوع می‌شود بهانه‌ای برای آغاز دعوا. اما موضوع با یک عذرخواهی ساده پایان نمی‌گیرد. یکی از زن‌ها زیر گوش دیگری می‌زند. آن دیگری فحاشی می‌کند و کار بالا می‌گیرد. دکتر خراط‌ها نزاع‌ها را به دو دسته تقسیم می‌کند و می‌گوید: «نزاع‌هایی که بر اثر اختلافات ریشه دار اتفاق می‌افتد و مواردی که اختلافات آنی منجر به وقوع آن می‌شود.« و مثال می‌زند: «آیتم‌هایی چون کمبود پارک اتومبیل، عدم رعایت قوانین راهنمایی و رانندگی، ساخت‌وسازها و مزاحمت‌های ناشی از آن، فقدان فرهنگ آپارتمان نشینی، افزایش قیمت خدماتی چون کرایه تاکسی، افزایش قیمت کالاهایی که در سبد خانوار حیاتی هستند و فقدان نظارت بر همه این موارد بیشترین دلایل نزاع‌های آنی هستند.«

این پژوهشگر مسائل اجتماعی بر اساس نتایج پژوهش خود با تاکید بر اینکه بسیاری از نزاع‌های خیابانی ریشه در مسائل اقتصادی دارند می‌گوید: «مشکلات مالی خود را در قامت فشارهای روحی و روانی نشان می‌دهند و آستانه تحمل فرد را تا آنجا پایین می‌آورند که با اولین درگیری، نزاع رخ می‌دهد و حتی برخی از آنها منجر به قتل می‌شود. حتی اگر با قتل نیز پایان نیابد، آمار ضرب و جرح در جامعه را افزایش می‌دهد.« او در همین باره به عواملی که فرد را آماده نزاع می‌کند اشاره می‌کند و می‌گوید: «بیکاری، تورم، اختلافات خانوادگی و شیوع مواد مخدر از این عوامل است. 63.4 درصد از افرادی که درگیر نزاع می‌شوند متاهل هستند و 36.5 درصد مجرد. می‌توان چنین استنباط کرد که فشار مالی بیشتر بر متاهل‌ها آمار نزاع را هم افزایش می‌دهد. البته باید در نظر داشت که پدیده‌های اجتماعی در پی مجموعه‌ای از علل اتفاق می‌افتند.«

شعارهای تبلیغاتی به احساس فقر دامن زد

دکتر سعید معیدفر جامعه شناس و استاد دانشگاه در این باره به تهران امروز می‌گوید: «گذشته از فقر مطلق، فقر نسبی شرایطی است که در هر جامعه‌ای باید مورد توجه قرار گیرد. این نوع فقر همیشه در کنار مبحث عدالت اجتماعی مطرح است و بی‌عدالتی در جامعه می‌تواند مشکل آفرین باشد. فقر نسبی میزان نابرابری‌ها و فاصله زیاد میان اقشار اجتماعی از نظر برخورداری از مواهب زندگی است. وقتی در جامعه‌ای تفاوت در سطح برخورداری از رفاه وجود داشته باشد و این تفاوت‌ها چشمگیر باشد، افراد مدام خود را مقایسه می‌کنند و شرایط خود را مشابه نمی‌یابند و شرایط روحی و روانی آنها از کنترل خارج می‌شود. در چنین شرایطی واکنش‌های افراد به کنش‌ها در جامعه متفاوت از وضعیت عادی خواهد بود. بنابراین به آمارها که توجه می‌کنیم می‌بینیم نزاع افزایش یافته است و همچنین سایر رفتارهایی که می‌توان روی آنها نام آسیب اجتماعی را گذاشت.«

این جامعه شناس ادامه می‌دهد: «این نکته قابل تاکید است که اگر در تبلیغات انتخاباتی هم بر این مورد تاکید شود مزید بر علت می‌شود. طی سال‌های گذشته مکرراً شاهد بودیم که دولت روی این قضیه تبلیغ می‌کرد که عده اندکی در جامعه وجود دارند که بقیه را چپاول می‌کنند و درباره این نابرابری‌ها سخن گفته می‌شد. اما از میان برداشتن این نابرابری‌ها در حد شعار باقی ماند و احساس فقر را در جامعه تشدید کرد. نتیجه آن هم سستی هنجارها و ارزش‌های اجتماعی بود. هنجارها و ارزش‌هایی که حافظ ثبات و بقای نظام اجتماعی هستند.«